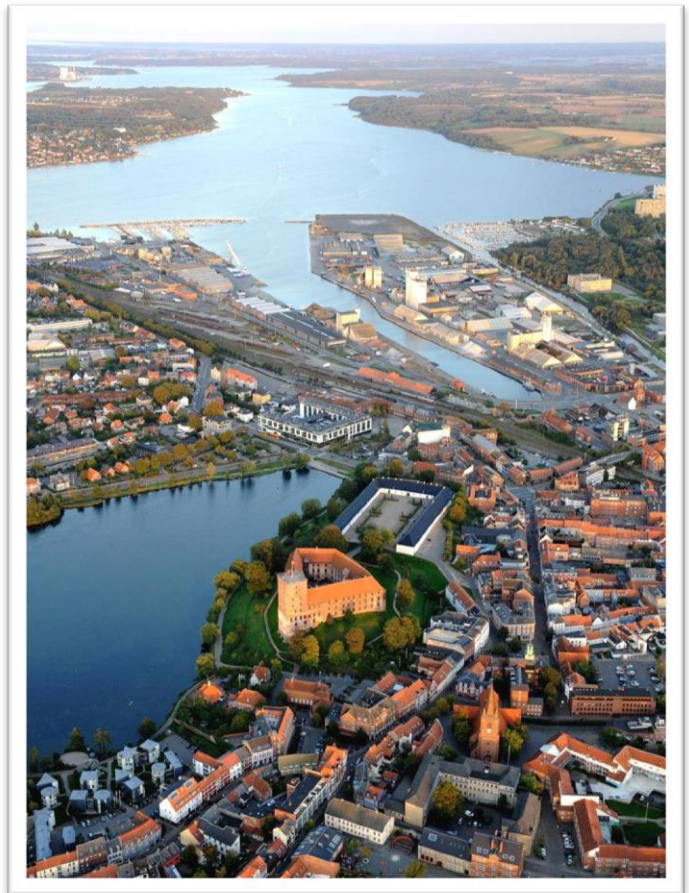

Kolding
Kommune

INTEGRERET BYUDVIKLINGSSTRATEGI 2020

INDHOLD

INDLEDNING	3
KOLDING BY	4
VISION FOR BYENS BÆREDYGTIGHED.....	8
BYENS UDFORDRINGER.....	9
TEMAER FOR BÆREDYGTIGHED	12

INDLEDNING

Den integrerede byudviklingsstrategi er udviklet med udgangspunkt i gældende og vedtagne strategier i Kolding Kommune. Strategien er en sammenskrivning og udvikling af vedtagende politikker og strategier, herunder planstrategien, bæredygtighedsstrategien, den socialøkonomiske strategi, strategisk energiplan, affaldsplanen og spildevandsplanen. Der refereres til disse strategier mv. i nærværende strategidokument for Kolding By.

Den integrerede byudviklingsstrategi beskæftiger sig med de sociale-, økonomiske-, demografiske-, klima- og energimæssige udfordringer og muligheder Kolding By har for at skabe en bæredygtig udvikling i de kommende år indtil 2020.

Grundlaget for byudviklingsstrategien er politisk godkendt på ansøgningstidspunktet for EU regionalfondsansøgning.

KOLDING BY

- BEFOLKNINGSTILVÆKST** Kolding by er den 7. største danske by, og 58.021 af kommunens 90.794 indbyggere boede i 2014 i Kolding by, dvs. at godt 2/3-del af kommunens borgere bor i byen. I 2014 steg befolkningstallet i kommunen med 724 indbyggere. Befolkningsprognosen¹ viser, at med de senere års tilvækst vil kommunen runde 100.000 indbyggere inden 2030, heraf vil næsten 70.000 bo i Kolding by. Det er byens vision at nå 100.000 indbyggere i år 2022.
- GRÆNSEN** Kolding by kan føres tilbage til slutningen af 1100-tallet fra Kong Valdemars tid. Byen ligger for enden af Kolding fjord og har med Kolding Å, der løber gennem byen, og Kongeåen, der løber på tværs af Jylland, dannet en naturlig grænse mellem Kongeriget og Hertugdømmet Slesvig. Fra 1200-tallet og frem til 1850 var det en såkaldt 'Kongegrænse', dvs. en toldgrænse mellem hertugdømmerne i syd og Kongeriget Danmark. Fra 1864 og til folkeafstemningen om grænsedragningen i 1920 var Kolding by den østligste jyske grænseby mellem Danmark og Preussen.
- KOLDINGHUS** I 1200-tallet havde kongemagten af strategiske grunde behov for at cementere sin magt i det syd- og sønderjyske område, og derfor blev Kolding By befæstet, blandt andet med opførelsen af kongeslottet Koldinghus i 1268. Det betød at Kolding By som en af de første byer fik købstadsrettigheder i 1321. Koldinghus med slotsøen kommer til at danne både konkret og i overført betydning centrum for byens liv og udvikling op gennem historien, og står i dag som Kolding bys ubestridte vartegn. I 1808 brænder slottet ned og står som ruin indtil 1972, hvor man påbegynder en langvarig og nænsom restaurering. I 1994 genåbnes slottet som Koldinghus Museum og indvarsler en ny og moderne æra for Kolding.
- PORTEN TIL EUROPA** De kongelige byprivilegier betyder, at byen manifesterer sig som en aktiv handels- og håndværker by, hvor der op gennem historien er en tradition for samhandel med Tyskland og det øvrige Europa. Kolding by har derfor historisk været bindeleddet til Europa. Byens unikke geografiske beliggenhed betyder, at den har været handelsporten mellem det øvrige Jylland og Fyn, Sjælland og det europæiske kontinent. Et forhold som er forstærket yderligere i de seneste 50 år i et tæt samarbejde med de øvrige byer i Trekantsområdet. Dansk – Tysk Handelskammer har som det eneste sted uden for København, etableret kontor i Kolding by, som anerkendelse af det traditionelle samhandelsforhold mellem byen og Tyskland.

Købstadsvåben

¹ 'Befolkningsprognose, Kolding Kommune 2013 – 2026'

- DESIGN** Begrebet design er et centralt begreb i Koldings selvforståelse. Det er der en god grund til. Den lange tradition for håndværk og kunsthåndværk, og den internationale samhandel, betød at man i 1967 oprettede Kunsthåndværkerskolen i Kolding, som i 1998 skiftede navn til Designskolen Kolding. Netop begrebet design kommer til at spille en central rolle i 1990'erne og fremefter, derfor hedder Kolding Kommunes vision frem til 2022 også 'Kolding - vi designer livet'.
- ERHVERVSLIVET** Trekantsområdet har i dag flere industriarbejdspladser end de tre største danske byer tilsammen, dvs. København, Odense og Aarhus. I Kolding Kommune er der i dag knap 50.000 arbejdspladser fordelt på 11.000 registrerede virksomheder. Mange af Danmarks største industri- og handelsvirksomheder har aktiviteter i Kolding. Hvert år starter cirka 300 nye iværksættervirksomheder i Kolding.
- Business Kolding er Koldings erhvervsforening, som varetager erhvervsudviklingen for Kolding kommune. Foreningen har omkring 700 medlemmer og driver House of Innovation og House of Design. Business Kolding har netop udsendt sin Erhvervsstrategi 2022, hvor fokus er på vækst og jobskabelse gennem især kompetenceudvikling og innovation af små- og mellemstore virksomheder (SMV'er).
- UDDANNELSESBY** Hvert år kommer cirka 1.000 udenlandske studerende til byen for at studere på byens uddannelsessteder. Især Designskolen Kolding og SDU trækker mange udenlandske studerende. I 2015 har byens fire videregående uddannelsesinstitutioner indskrevet 5.100 studerende på 42 forskellige studieretninger. Hertil kommer studerende på ungdomsuddannelser, som gymnasierne og erhvervsskolen HANSENBERG samt mellemlangeuddannelser under UC Syd.
- BYGGEBOOM** Det betyder, at der i de kommende år skal bygges 1.000 nye boliger i midtbyen, heraf 600 ungdomsboliger. Dertil kommer, at der i det seneste år er sat en række større byggerier i værk, herunder det nye SDU Campus, som stod færdig i 2014. Endvidere er en udvidelse og ombygning af Kolding Sygehus til knap 950 mio. kroner i fuld gang.
- En række andre større byggeprojekter er enten i gang eller i støbeskeen. Der sker løbende en udbygning af Design City Kolding ved Havnen med en blanding af boliger og uddannelser. Et kommende projekt er Holmstaden, som er et kombineret lejlighedskompleks og butikstorvegader med 60 outlet butikker. En flytning af marinahavnen i den nordlige del af byen til sydbyen i sammenhæng med nye, attraktive boliger, og en helt ny busterminal, er byggerier som allerede er i støbeskeen. Hertil kommer at antallet af generelle erhvervsbyggetilladelser steget kraftigt i det seneste år, ligesom salget af bygningsmodnede byggegrunde til private er i kraftig fremgang.

- BÆREDYGTIG BYMILJØ** I 2014 kunne Kolding fejre, at det er 25 år siden kommunen udarbejdede sin første miljøplan. Det var i 1989. Allerede i 1990 vedtog byrådet strategien 'Grønne tanker om Kolding', som indeholdt opfordringer til byens borgere og kommunale institutioner om at handle mere grønt, bl.a. ved at øge indkøbet af økologiske varer, øge andelen af energibesparende foranstaltninger samt øge ressourcegenbruget, bl.a. ved byggerier. I 1993 besluttes det at igangsætte byfornyelsesprojektet 'Økologisk Byfornyelse' i boligkarreen Fredensgade/Hollændervej, som bl.a. resulterede i den økologiske pyramide med biologisk oprensning af beboernes spildevand. I de sidste 25 år er der løbende sat nye projekter, planer og strategier i værk. Aktuelt er byen ved at få udskiftet gadebelysningen til LED-pærer og Kolding Spildevand har sammen med elever fra Designskolen udviklet bænke, der er opvarmet af den naturlige varme fra spildevandproduktionen.
- I 1994 underskrev Kolding Kommune 'Aalborg Charteret', som er et charter om europæiske byer for bæredygtighed (*European Sustainable Cities and Towns*). I 2006 underskrev Kolding Kommune Aalborg Commitments, der er en opfølgning på Aalborg Charteret. Chartret konkretiserer Agenda 21 intensionerne, derfor har Kolding Kommune også valgt at kalde kommunens Agenda 21-strategi for 'Bæredygtighedsstrategien'. Kolding Kommune er også medlem af Green Cities og erhvervsnetværket Green Network, som kommunen var medstifter af i 1994.
- SOCIAL BÆREDYGTIGHED** I 2012 vedtog Socialudvalget den såkaldte 'Selvværdsstrategi', som lægger op til et helt ny møde at tænke velfærdsudvikling på i et samspil mellem borgerne, civilsamfundet og forvaltningen. I 2014 vedtog byrådet den Socialøkonomiske strategi 2.0 med titlen 'Overskud giver overskud', hvor kommunen bl.a. vil etablere Den socialøkonomiske erhvervspark Staldgården. Strategierne hænger tæt sammen og skal sætte nye standarder for, hvordan Kolding arbejder med socialudvikling. Koncentrationen af sociale udfordringer er især i Kolding by, alene i kraft af antallet af mennesker. Især i almennyttige byområder som Skovparken, Munkebo og Brændkjær. I midten af 1990'erne var Sydvestkvarteret det ene af i alt 12 nationale kvarterløftsprojekter. Der er derfor en lang tradition i Kolding for at iværksætte borgerinddragende indsatser i byområder med sociale udfordringer, senest udtrykt i projektet 'Brændkjær bestemmer'.
- Kolding Kommune er den kommune i Danmark, som bruger flest midler på frivilligt socialt arbejde via § 18-midlerne. En af grundene er at Kolding er arnested for selvhjælpstanken (borger hjælper borger), som stammer tilbage til slutningen af 1980'erne med den frivillige forening Kolding Selvhjælp (nu: Frivillig Kolding).

Byens sociale bevidsthed går helt tilbage til Dronning Dorothea (1511 – 1571), som fik Koldinghus som en del af sit enkegods. Efter Christian d. 3's død i 1559 bosatte dronningen sig permanent på Koldinghus.

Dronning Dorothea var en omsorgsfuld moder for sine børn og hun gjorde stor gavn for lokalbefolkningen i Kolding. Dronningen oprettede et saltværk og tæt ved Koldinghus en mølle til brug for områdets bønder. Hun grundlægger Sct. Jørgens Hospital og lader opføre en grundmuret bygning til Latinskolen. Desuden påtager hun sig at tale forurettede menneskers sag over for kongen og andre myndigheder. Alt i alt en meget driftig og dynamisk dronning, som fik et særdeles godt omdømme i Kolding.

KULTUR, IDRÆT OG FRITID

Respekten for Dronning Dorotheas navn og gavn for Kolding, lever den dag i dag, bl.a. i form af Dronning Dorotheas Badstue, som er en del af den socialøkonomiske virksomhed Slotsøbadet og amatørteatret Dronning Dorothea Teatret. Mungo Park Kolding er Koldings faste professionelle teater siden 2008. Traditionen for det folkelige og mangfoldige teater i Kolding går tilbage til varieté og revyteatret *Sans Souci* (1951-1990) i Industriens hus.

I 1988 fik design, kunst og kunsthåndværk sit helt eget museum i kraft af det internationalt anerkendte kunstmuseum Trapholt, som bl.a. rummer en stor samling af dansk møbeldesign, kunsthåndværk og skulpturpark. Trapholts kunstbygningens arkitektur er optaget i den danske arkitektur kanon.

Kolding har også et aktivt og mangfoldigt idrætsliv med 188 aktive idrætsforeninger, som spænder fra eliteidrætten med håndboldklubben KIF Kolding København, som det mest kendte eksempel, til lokale firmasports foreninger. Herudover er der et meget aktivt friluftsliv med bl.a. store spejderforeninger, som betød at Friluftrådet i 2014 kårede Kolding som Danmarks Friluftskommune.

VISION FOR BYENS BÆREDYGTIGHED

”I Kolding Kommune arbejder vi ambitiøst og ansvarligt med bæredygtig udvikling, fordi det er en nødvendighed for et rigt og levende samfund. Vi fokuserer på samarbejdet med alle samfundets aktører i de forskellige roller vi har som serviceudbyder, virksomhed, planlægger og ikke mindst som den mest borger-nære myndighed med daglig kontakt til store dele af lokalsamfundet”.

Kolding – vi designer livet

Jørn Pedersen, Borgmester, Kolding Kommune

BYENS UDFORDRINGER

Den integrerede byudviklingsstrategi tager udgangspunkt i ønsket om at håndtere fremtidens væsentligste økonomiske, klima- og miljømæssige, demografiske og sociale udfordringer på en sammenhængende og helhedsorienteret måde.

Byudviklingsstrategien er naturligvis afhængig af udviklingen i landdistrikterne og landbruget, og vil i nødvendigt omfang adressere forhold der er af betydning for en sammenhængende indsats.

Strategien har sit ophæng i planloven og Agenda 21-strategien, som angiver retningslinjer for, hvordan der arbejdes helhedsorienteret, tværfagligt og langsigtet, og hvordan befolkningen, virksomheder, organisationer og foreninger vil blive inddraget i det lokale Agenda 21-arbejde.

Kolding Byråds overordnede mål inden for følgende fem områder er derfor indeholdt i den integrerede byudviklingsstrategi:

- Mindskelse af miljøbelastningen
- Fremme af bæredygtig byudvikling og bydannelse
- Fremme af biologisk mangfoldighed
- Inddragelse af befolkningen og erhvervslivet og fremme af samspillet mellem beslutninger vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale og økonomiske forhold.

I takt med øget befolkningsvækst i Kolding opstår udfordringer i relation til transportmæssige forhold. Der skal tænkes nye og innovative løsninger ligesom affaldshåndtering og håndtering af spildevand kræver andre og mere energirigtige løsninger. Samlet set vil Kolding by tænke energioptimeringer i alle former for transportløsninger som konsekvens af det voksende befolkningsgrundlag.

Øget befolkning skaber både muligheder og udfordringer. Muligheder for at skabe vækst og arbejdspladser, herunder forøge antallet af virksomheder i kommunen, men også udfordringer i forhold til bæredygtig social og økonomisk udvikling. Her spiller Business Koldings erhvervsstrategi en væsentlig rolle som byen erhvervsudviklingsstrategi i bestræbelserne på at integrere de sociale og økonomiske forhold for byen.

Kolding by er med sit byggeboom udfordret i forhold til håndtering af affald fra byggeprojekter, herunder udfordringer i relation til nyttiggørelsen af affaldet og ikke mindst innovativ håndtering og transport af byggeaffaldet, således at CO2-udledningen i byen kan mindskes. Ligeledes skaber et øget antal virksom-

heder et øget behov for spildevandshåndtering, hvilket igen forstærker behovet for en sammenhængende indsats.

På klima- og miljøområdet står Kolding by overfor udfordringer i forhold til reduktioner af energiforbruget og udledningen af CO₂, såvel som udfordringer med håndtering af regn, oversvømmelser, havvandsstigninger og forsynings-sikkerhed. Gennem projekter og samarbejder, kan Kolding by mindske energiforbruget og arbejde med klimatilpasning og dermed skabe grønnere løsninger i samarbejde med aktører og partnere.

Strategiens indsatser skal skabe en bæredygtig udvikling, hvor der lægges et fundament for vækst, samtidig med at ressourceforbruget mindskes. Strategi-ens indsatser skal understøtte en bystruktur, hvor der kan opretholdes en god mobilitet, og hvor forbruget af fossile brændsler til bl.a. boligopvarmning og transport reduceres. Ved i planlægningen at arbejde for optimale rammebe-tingelser for at fastholde den gode vækstposition kan erhvervslivets fremtidige lokaliseringsbehov imødekommes og der kan skabes et varieret udbud af at-traktive bosætningsmuligheder med muligheder for et aktivt fritidsliv. I takt med implementeringen af disse mål stiger behovet for, at vi værner om natur, miljø og landskab. Dette stiller krav om sammenhæng i strategien for en inte-greret byudvikling.²

Visionen for er at skabe en attraktiv by for virksomheder og borgere på grund af et varieret udbud af kvalificerede medarbejdere, boliger, arbejdspladser, kulturtilbud, uddannelser og rekreative muligheder. Byen skal være kendeteg-net ved en bæredygtig udvikling, og der skal skabes vækst gennem byens dy-namiske samspil mellem mange aktører og tilstedeværelsen af gode trafikfor-bindelser.

Strategien stiller krav til konkrete indsatser på det demografiske, økonomiske, sociale og klima/miljømæssige område for at fremtidens udfordringer kan håndteres, derfor er Kolding bys indsatser skitseret som strategikort, hvor sammenhænge mellem indsatser og projektspor er tydelig. Alle væsentlige ud-fordringer og indsatser er kategoriseret over de 4 officielle perspektiver (øko-nomi, borgere, processer og innovation), hvori de demografiske, sociale, øko-nomiske og miljømæssige udfordringer er markeret (se næste side).

Ved at sætte mål for nye metoder for håndtering af spildevand (innovations-perspektivet) og gennem nytænkning i et samarbejde med relevante aktører (procesperspektivet) skabes vilkår for at arbejde med teknologisk reduktion af CO₂ – dette mindsker miljøbelastningen (borgerperspektivet) og skaber i sidste

² Den integrerede byudviklingsstrategi er udformet med udgangspunkt i evidensbaserede data fra Danmarks Statistik og Region Syddanmark som konkretiseret i Kolding Kommunes planstrategi og bæredygtigheds-strategi.

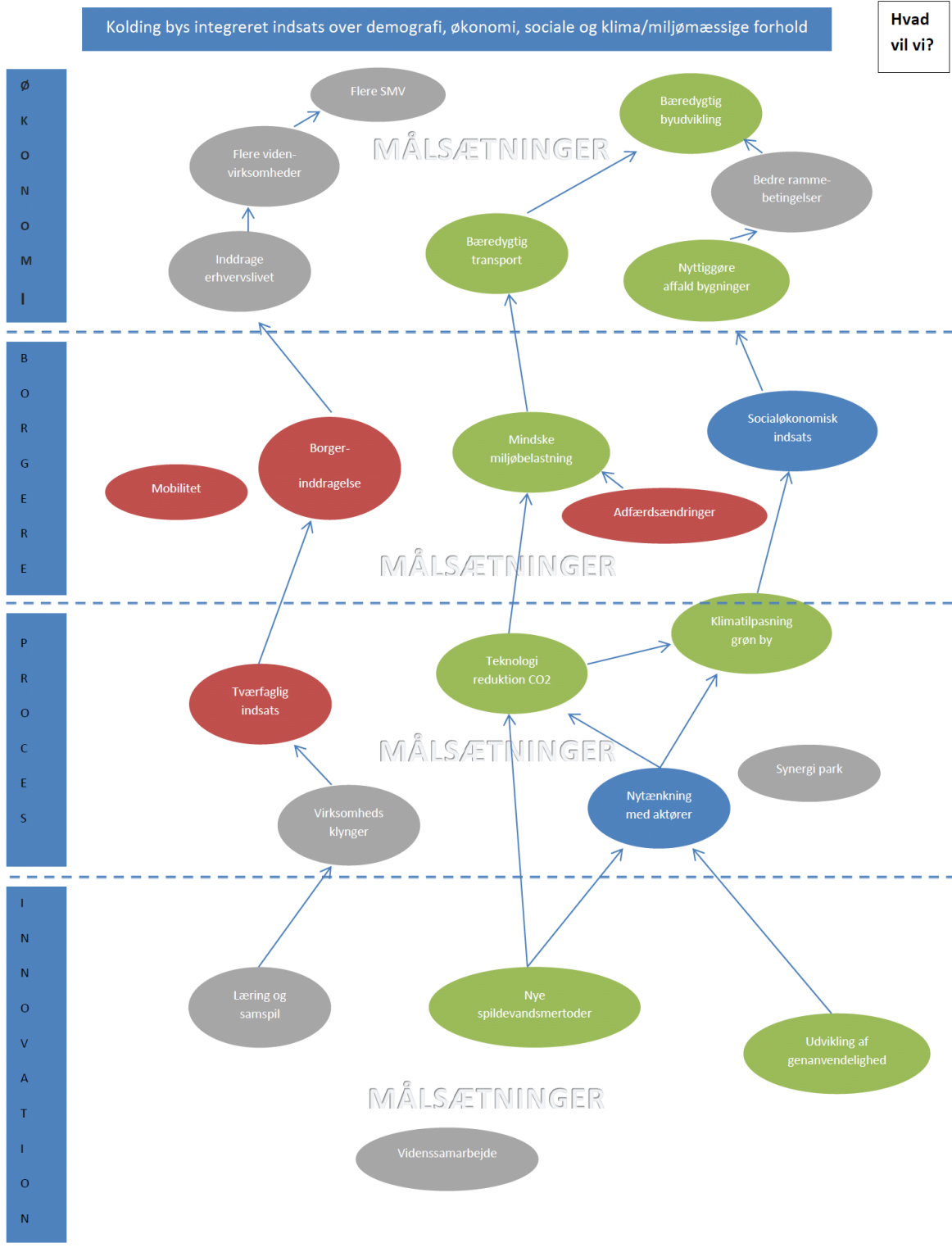
ende grobund for bæredygtig byudvikling (økonomi). De mål der er skitseret i kortet nedenfor, er de væsentligste mål i gældende strategier og planer.

Demografiske udfordringer

Økonomiske udfordringer

Klima- og miljømæssige udfordringer

Sociale udfordringer

TEMAER FOR BÆREDYGTIGHED

DEMOGRAFISK BÆREDYGTIGHED

Byerne driver fremtidens vækst. Befolkningstilvæksten foregår fortrinsvis omkring de større byer. Her sker også den største vækst i arbejdspladser, service, handel og kultur. En bæredygtig byudvikling kan opnås ved at skabe tættere byområder, begrænse arealforbrug, genanvende eksisterende byområder og udnytte kollektiv trafik og kollektiv forsyning bedre. Det betyder, at når vi planlægger for nye boliger og arbejdspladser, vil vi tage højde for bystørrelser, byfunktioner og kollektiv trafikbetjening. Vi vil spare på arealerne og fokusere på kvalitet i byudviklingen. Det medfører, at en del af væksten skal ske ved fortætning og omdannelse, som kan medvirke til at skabe fornyelse og bedre bymiljø. Den del af væksten, som foregår i endnu ubebyggede områder, skal derfor foregå med ressourcebevidsthed og hensyn til vandmiljøet og klimaforandringerne. Vi vil finde vores egen måde at gøre transporten mere bæredygtig på, bl.a. for at begrænse CO₂-udslippet og styrke befolkningens sundhed. Introduktionen af elbiler, styrkelse af samkørsel og forbedring af vilkår for kollektiv trafik samt gang- og cykeltrafik er essentielle elementer i denne indsats.

Kommunen har et stort ansvar for at involvere borgere, virksomheder og andre samfundsaktører i arbejdet for en bæredygtig udvikling og for at påvirke og inspirere til holdnings- og adfærdændringer. Det handler om at øge nærdemokratiet og engagere alle i udviklingen af samfundet. Hvis det skal lykkes, skal vi sætte ekstra fokus på borgerinvolvering og arbejde mere strategisk, ambitiøst og tværgående med opgaverne. På den måde kan Kolding by være på forkant med tendenser og strømninger i samfundet samt de meninger borgerne har, og udvikle byen i den rigtige retning sammen og i takt med det omgivende samfund. Kolding har i mange år arbejdet med at mindske ressourceforbruget, især gennem energistyring i de kommunale bygninger og grønne offentlige indkøb.

Der er stadig meget at hente internt i Kommunen på energi-, indkøbs- og fx affaldsområdet, og vi vil derfor fortsat arbejde ambitiøst inden for mange forskellige områder. Det er dog ikke tilstrækkeligt, at det kun er Kommunen, der arbejder med at mindske ressourceforbruget. Alle aktører i byen har et ansvar for et fornuftigt forbrug og livsstil.

Vi vil derfor sammen med alle byens aktører udvikle og gennemføre tiltag omkring ansvarligt forbrug og livsstil. Ved samtidigt at "fejle for egen dør" er kommunen et godt eksempel og troværdig i samarbejdet.

Bæredygtig byudvikling omhandler mange elementer, for eksempel byfortætning, udvikling af gode transportmuligheder, klimatilpasning, øget sundhed og energiminimering i boliger og andet byggeri - både i nybyggeri og i den eksisterende bygningsmasse. Her er transportområdet væsentlig, idet dette bidrager

med ca. 1/3 af den totale CO₂-udledning i kommunen som geografisk område³. Transportområdet er dermed ét af de områder, der bidrager mest til klimaproblematikken. Desuden bidrager især vejtransporten til mange luftforureninger. Internt vil Kolding by fortsat arbejde med transportvaner og egen bilpark, fx elbiler. Lige så væsentligt er dog, at borgere, erhverv og øvrige samfundsaktører ændrer transportadfærd og overgår til mere bæredygtige transportformer som cykel, kollektiv trafik mv.⁴

I Transportplanen for Kolding by er temaerne Vækst, Klima, Sundhed og Byliv blevet udpeget og med udgangspunkt i disse vil der udarbejdes forskellige planer for vej, kollektiv trafik, cykel og trafikikkerhed.

ØKONOMISK OG ERHVERVSMÆSSIG BÆREDYGTIGHED

Udviklingen i erhvervsstrukturen fra industri til videns- og oplevelses-baserede virksomheder giver nye behov for erhvervsbyggeri i Kolding by⁵. Sammensætningen af byggeriet er gået mod en større andel af kontorbyggeri og mindre andel af byggeri til produktionsvirksomheder. For kontor- og serviceerhvervene er tilgængelighed for ansatte og kunder en vigtig parameter for lokalisering. De virksomheder, der etablerer sig inden for det eksisterende byområde, er typisk ikke så arealkrævende og belaster ikke miljøet på en måde, som stiller særlige beliggenhedskrav. Det giver bedre muligheder for at integrere virksomhederne i byen og dermed bedre muligheder for fortætning. Kommuneplan 2009-2021 har en rummelighed på ca. 2.800 ha til erhvervsbyggeri. En række gamle erhvervsområder står over for omdannelse, bl.a. langs indfaldsvejene til byen. Her er udfordringen at skabe nye muligheder for erhvervsvirksomhederne. Det kan f.eks. være at understøtte klyngedannelse med interaktion og synergi mellem virksomhederne ved tættere byggeri og fælles faciliteter. Vi vil derfor sigte mod at have de bedste betingelser for områdets erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner, hvor erhvervsuddannelserne matcher virksomhedernes behov. Erhvervsudviklingen sker på et bæredygtigt grundlag af hensyn til arealressourcerne og det omgivende miljø.

Vi vil tage udgangspunkt i de erhvervsmæssige styrkepositioner, som Trekantområdet har, og gennem en stærk lokaliseringspolitik med klyngedannelse gøre det attraktivt for virksomheder og arbejdskraft at placere sig i byen. Vi vil arbejde med at indrette og sikre kvalitet i de eksisterende erhvervsudlæg og deres omgivelser. Det betyder, at nogle af områderne skal tilgodese virksomhedsklynger og nye virksomhedskoncepter og satse på spændende arkitektur. Det betyder også, at vi vil indarbejde klimahensyn, der kan nedbringe CO₂-udledningen og tilpasse områderne til klimaforandringerne. I byen vil vi arbejde med at omdanne udtjente erhvervsområder til nye med blandede byfunktio-

³ Strategisk energiplan MAJ 2014 for Kolding

⁴ Der er udarbejdet en detaljeret plan for bæredygtighed i Kolding; "Bæredygtighedsstrategi 2011-2015"

⁵ Data vedr. erhvervspecialisering og beskæftigelse er baseret på Danmarks Statistik og Region Syddanmark kilder

oner, boliger og erhverv, hvor disse kan indpasses uden at skabe miljømæssige gener.

Kolding har gennem mange år været blandt landets førende væstkommuner og været i front med igangsætning af nye virksomheder og erhvervsservice. Derfor har Kolding de optimale betingelser for igen at skabe vækst. Den vækst inden for erhvervslivet, som Kolding Kommune skal leve af i fremtiden, vil vi sikre ved at skabe gode rammebetingelser for, at lokale virksomheder – både de små og de større – kan udvikle sig og ved at tiltrække nye virksomhedstyper med højtuddannet arbejdskraft. Det skal være attraktivt for både virksomheder, veluddannet arbejdskraft og studerende at bosætte sig i Kolding by. Kolding by vil gerne skabe gode rammer for liv, arbejde og nytænkning. Ved at fastholde og tiltrække borgere og virksomheder kan vi gøre Kolding til en dynamisk by i udvikling. Vi lægger specielt vægt på tiltrækning af nye videnserhverv med en stor del af højtuddannede, at øge produktivitet og nytænkning i byens virksomheder, arbejde mod en generel højnelse af uddannelsesniveaet i arbejdsstyrken, fastholdelse af de unge der uddanner sig i Kolding og at øge dialogen mellem byen/kommunen og erhvervslivet. I erhvervsområderne vil der være fokus på at bruge arealerne mere intensivt ved at give mulighed for at bygge tættere og højere. Det skal derfor være muligt at give plads til en større mangfoldighed af erhverv i byen. Konkret vil vi facilitere virksomheders netværk der har et konkret kommercielt formål. Eksempelvis kunne det faglige indhold i et sådan samarbejde på tværs indeholde virksomhedernes løsning af konkrete udfordringer, hvor også eksport og energiområdet kunne tænkes ind i samarbejdet. Vore ambitioner på området for iværksættere, hvor der skal skabes 3000 nye arbejdspladser netto frem mod år 2022, skal understøtte den samlede erhvervsindsats og danne fødekæde for etableringen af flere Små og Mellemstore Virksomheder (SMV).⁶

Vi skal tiltrække videnvirksomheder, hvor videnbaseret erhverv, forskning og uddannelse udvikler sig i et internationalt miljø og er et centrum for bæredygtig vækst. Samtidigt skal byens ambitiøse klima- og bæredygtighedsindsats være med til at skabe lokale arbejdspladser inden for fx energireovering, og vi skal støtte de mange virksomheder, der allerede har mange års erfaring med udvikling af bæredygtig produktion. Her er ambitionen om facilitering af viden, samarbejde med videninstitutioner og udvikling af nye metoder og processer i bestræbelserne på at skabe vækst samtidig med håndtering af klima- og miljøudfordringerne essentielt. I denne proces skal iværksætteri understøttes gennem målrettede projekter for at skabe fremtidens vækstvirksomheder og arbejdspladser, og vi skal fokusere på socialøkonomiske virksomheder for at ge-

⁶ Business Kolding Erhvervsstrategi; "Erhvervsstrategi i Kolding 2022"

nerere et rummeligt arbejdsmarked – alt sammen med respekt for smarte energi- og klimaløsninger.⁷

KLIMA OG MILJØMÆSSIG
BÆREDYGTIGHED

En af de helt store udfordringer i dag er at sikre bæredygtige bymiljøer. Det indebærer blandt andet, at vi skal indrette os på en måde, der giver kommende generationer muligheder for at håndtere konsekvenser af klimaforandringerne. Byens omdannelse og vækst skal ske, så vi sikrer gode infrastrukturelle sammenhænge, fremmer kvaliteten i arkitekturen og skaber levende bymiljøer med grønne og blå islæt. Vi vil indrette Kolding by med lavt energiforbrug og tilpasset til klimaændringerne. En alsidig blanding af byfunktioner er sammen med øget bykvalitet med til at sikre gode vilkår for det sunde og oplevelsesrige liv i byen. Det betyder, at vi gennem planlægning vil søge at udvikle udbud og kvalitet af byfunktioner, oplevelsestilbud, aktivitetsmuligheder og attraktive uddannelsesmiljøer. Det betyder også, at vi vil udvikle byrum og grønne områder, der indbyder til ophold og aktivitet, og områderne bindes sammen af rekreative stier. Alt sammen for at motivere til bevægelse, give oplevelser og skabe trivsel og sundhed. Nybyggeri skal ske så klimabelastningen begrænses. Samtidig skal byernes vækst og omdannelse ske, så vi fremtidssikrer i forhold til klimaforandringerne, bl.a. ved at vand og planter bidrager til bymiljøet og giver nye rekreative udfoldelsesmuligheder

Vækst på et bæredygtigt grundlag er en forudsætning for Kolding bys langsigtede udvikling. Det gælder både i forhold til miljømæssig, social og økonomisk bæredygtighed. Klima og bæredygtighed skal derfor afspejles i alle kommunale aktiviteter. En bæredygtig udvikling er en udvikling, som sikrer, at de nuværende behov kan opfyldes uden at fremtidige generationers muligheder bringes i fare. Kolding by har et stort ansvar for at fremme en bæredygtig udvikling og optræde som miljøansvarlig. Vi skal fokusere på de lokale udfordringer og med lokal handling påvirke udviklingen i en bæredygtig retning. Dette skal sikre lokal empowerment, ansvar og aktiv involvering af byens interessenter og ikke mindst virksomheder. Klimaindsatsen har under de senere år været intens i Kolding by, og byrådet har vedtaget ambitiøse målsætninger både for CO₂-reduktion og andelen af vedvarende energi. Kolding by vil i de kommende år bibeholde og udvikle den store indsats på klimaområdet og fortsætte med projekter og samarbejder med virksomheder, kommuner og andre aktører. Kolding Kommunes bæredygtighedsstrategi (tidligere Agenda 21) bygger ligesom den tidligere på Aalborg Commitments – ti forpligtelser inden for bæredygtighedsområdet, som kommunen tilsluttede sig i 2006. Byrådet vil udarbejde et værktøj, der skal gøre strategier, politikker og overordnede planer i kommunen endnu mere bæredygtige. Værktøjet skal være bredt forankret og bruges i alle forvaltninger.

⁷ Business Kolding Erhvervsstrategi; "Erhvervsstrategi Kolding 2022"

KLIMA OG MILJØMÆSSIG BÆREDYGTIGHED VARMEFORSYNING	<p>Varmeforsyningen spiller en central rolle i fremtidens energipolitik. I energiplanen planlægges Kolding Kommune for et mere fleksibelt og energieffektivt energisystem. Potentialt for omstilling til mere vedvarende energi og energibesparelse vil således kunne udnyttes på den for samfundet mest energieffektive måde. Konkret skal planlægningen sikre den bedste udnyttelse af vind, bio- gas, sol og jordvarme - og samtidig sikre lavt energiforbrug og bæredygtigt byggeri og anlæg.</p>
KLIMA OG MILJØMÆSSIG BÆREDYGTIGHED KLIMATILPASNING	<p>I den kommende planperiode udarbejdes en plan for hvordan klimaændringerne skal håndteres i kommunen. Oversvømmelser og regnvandshåndtering er vigtige områder ligesom havvandsstigninger, beredskab og forsynings sikkerhed. Det skal sikres, at planlægning af nye byudviklingsområder sker på baggrund af konsekvensvurderinger af klimaændringerne. Forsyningspolitikken skal derfor udmøntes på spildevandsområdet på en sådan måde, at bortledning og rensning af spildevand sikres effektivt, og sikkerheden og kvaliteten i kloakforsynings ydelser skal baseres på principperne for bæredygtighed, herunder på den nyeste teknologi og viden. Målsætningen er effektiv håndtering af spildevand gennem etablering af smarte og innovative byløsninger, der medvirker til reduktion af energiforbruget.⁸</p>
KLIMA OG MILJØMÆSSIG BÆREDYGTIGHED AFFALD	<p>Kolding bys strategi på affaldsområdet tager sit afsæt i Regeringens ressourcestrategi, som fokuserer på at forbrænde mindre mængder affald og bedre udnyttelse af de værdier og ressourcer, som er i affaldet. Samtidig skal der fokuseres på kvaliteten i genanvendelsen og på mindst mulig miljøpåvirkning. Kolding by vil sikre, at der genanvendes 50 pct. af det affald, der produceres i husholdningerne. Det er dobbelt så meget, som i dag. Det skal ske ved at tilbyde løsninger, der understøtter maksimal udsortering. Desuden skal øget formidling og information påvirke til positiv adfærd. Genbrugspladser og miljøstationer skal kunne modtage flere fraktioner, og omfanget af affald, der hentes ved husstanden, skal udvides. Vi vil understøtte udviklingen af nye behandlingsmetoder til øget sortering, herunder private initiativer – med henblik på, at affaldet håndteres miljømæssigt og samfundsøkonomisk bedst muligt. Samtidigt vil vi medvirke til at forebygge produktionen af affald ved at benytte både kendte og nye metoder. I forebyggelsen af affaldsproduktion bør indgå både en lokal, en national og international indsats.⁹</p> <p>Vi vil medvirke til at nedbringe den miljøbelastning, der opstår, når affald dannes og håndteres, og det skal sikres, at der ikke opstår sundhedsmæssige risici. Det skal sikres, at der ikke sker spredning af farlige stoffer ved genanvendelse, forbrænding og deponering. Det skal sikres, at genanvendeligt affald afsættes til en miljømæssig forsvarlig</p>

⁸ Kolding Kommunes Spildevandsplan 2012-2019

⁹ Affaldsplan for Kolding Kommune 2014-2024

oparbejdning. Der skal sættes fokus på, hvordan vi kan gøre det muligt at forbedre genbrug af for eksempel mursten og beton fra nyt byggeri. Samtidig bliver en indsats om at fjerne farlige stoffer som for eksempel PCB og bly i byggeaffald væsentlig. Heri kan udvikling af nye teknologier understøttes gennem tilskud til teknologiudvikling og hjælp til grøn omstilling i virksomheder og mere samarbejde med virksomhederne i genanvendelighedsprojekter.

Det er en forudsætning for en bæredygtig by, at nærdemokratiet øges, og at alle i Kolding by føler ejerskab til den bæredygtige udvikling. Koldings lavenergilandsbyer er et godt eksempel på, at beboere i landsbyer arbejder med energirenovering, fjernvarme m.v., og "landsbyen" udvikles i positiv retning. I Grøn erhvervsvækst arbejder kommunen sammen med lokale håndværkere og andre virksomheder bl.a. omkring uddannelse i energi-renovering.

Kolding Kommune er en foregangskommune på klimaområdet og vi vil de kommende år fortsat arbejde ambitiøst på området, både med mindskning af CO₂-udledningen og klimatilpasning. Vi vil arbejde for at mindske energiforbruget, fremme bæredygtig transport, øge andelen af vedvarende energi og bruge energien mere effektivt. Metoderne er projekter, samarbejder, kampagner mv., der involverer hele samfundet.

For at klare udfordringerne vil vi samarbejde bredt med mange forskellige aktører i samfundet, fra det lokale niveau til det globale niveau.

SOCIAL BÆREDYGTIGHED

Social bæredygtighed rummer både sammenhængskraft og socialøkonomi. For begge områder er rummelighed, tryghed, mulighed for udvikling og indflydelse og et ansvar for sig selv, hinanden og fællesskabet centrale dele af et socialt bæredygtigt samfund.

For at opnå dette vil vi igangsætte og fortsætte initiativer og tiltag på en lang række områder. Vi vil blandt andet som en markant del af byens sammenhængskraft styrke det frivillige arbejde for at medvirke til at skabe mening for mennesker og give et socialt tilhørsforhold. Et konkret tiltag er det tværgående program "Frivillighed". Et andet område er socialt udsatte borgere, der ofte kæmper med komplekse problemstillinger. Kommunen fokuserer her på en bred indsats, som omfatter bolig, uddannelsesmuligheder, fritid, beskæftigelse, kultur, idræt, demokrati, behandlingsmuligheder, støtte og omsorg.

Vi vil sikre, at alle borgere har mulighed for en aktiv fritid kendetegnet af kvalitet, demokratiforståelse og aktivt medborgerskab og arbejde for, at reducere uligheden i sundhed for borgerne.

Rent socialøkonomisk fokuserer vi på det enkelte menneskes selvværd for at udvikle samfundets velfærd. Vi tror på, at det første er en forudsætning for det sidste. Socialøkonomi er en accelerator for den udvikling, fordi tankegangen

bag tager udgangspunkt i det enkelte menneskes naturlige ønske om at klare sig selv og bidrage til fællesskabet; i behovet for at deltage aktivt og gøre en forskel. Det gavner både den enkelte og samfundet som helhed eller sagt på en anden måde: Overskud giver overskud. Det er vigtigt at understrege den sidste del af det sammensatte ord: Socialøkonomi. En socialøkonomisk tilgang til samfundsudviklingen vil på flere måder bidrage positivt til samfundsøkonomien. Dels fordi det samlet set medfører et mindre omfang af sociale ydelser, når borgere går fra passiv forsørgelse til beskæftigelse, dels fordi socialøkonomiske virksomheder fungerer på markedsøkonomiske vilkår og dermed bidrager i form af både virksomhedsskat, personskat og øget købekraft. Kolding vil være Danmarks kraftcenter for socialøkonomi. Dels på grund af den økonomiske gevinst for både den enkelte borger og for samfundet, dels fordi en socialøkonomisk tilgang til udviklingen af et samfund med plads til – og brug for – alle hænger uløseligt sammen med Kolding Kommunes selvværdsstrategi. Vi tror på, at der er brug for hver enkelt, hvis fællesskabet og samfundet skal trives og udvikles. Og vi tror på, at hver enkelt ønsker at bidrage og deltage. Denne indsats er en langsigtet investering. En satsning, der kræver overskud både hos dem, der skal vedtage og hos dem, der skal føre den ud i livet. Til gengæld vil satsningen give overskud på lang sigt og dermed på flere måder leve op til sin titel: Overskud giver Overskud¹⁰.

Kolding bys indsats bliver bygget op omkring et både fysisk og virtuelt virksomhedsfællesskab i form af Staldgården. Fysisk, fordi erhvervsparken kommer til at huse socialøkonomiske virksomheder. Virtuelt, fordi den også bliver omdrejningspunktet for virkeliggørelsen af visionen. Både virksomheder, iværksættere og borgere kan være en del af fællesskabet, uanset om de har deres daglige gang og virke der eller et andet sted. Konceptet er en holistisk tilgang til socialøkonomi og vi vil gøre det nemmere at etablere en socialøkonomisk virksomhed i Kolding samtidig med skabelsen af grundlaget for social innovation og en bæredygtig samfundsudvikling i kraft af nye samarbejder mellem byen og virksomhederne – både nye og eksisterende.

Efterspørgslen efter helhedsorienterede tilbud for stadig flere målgrupper vil ikke kunne dækkes ved naturlig lokal vækst i socialøkonomiske virksomheder i overskuelig fremtid. Det er nødvendigt at spænde over hele det socialøkonomiske felt, herunder almindelige virksomheder og kommunale institutioner. En tilgang, der også kan medføre mange positive synergi- og sideeffekter. Ikke kun socialøkonomiske, men også almindelige virksomheder kan varetage dele af job- og uddannelsesrettede helhedsorienterede forløb for udsatte borgere, med den rigtige støtte og koordineret med parallelle indsatser fra kommunen og andre samarbejdspartnere. Her ligger et endnu langt fra udnyttet potentiale.

¹⁰ Detaljeret plan for socialøkonomi i Kolding er udformet i *Socialøkonomisk Strategi for Kolding*

Herudover er det afgørende at have et tæt samarbejde med almindelige virksomheder, der vil og kan tage imod og ansætte borgerne i umiddelbar forlængelse af forløbene.

Lokale og regionale virksomheder kan inddrages dels via Jobcenter Koldings virksomhedsrettede indsats og Business Koldings netværk, dels via Green Network, der er et netværk med ca. 140 medlemmer, heraf ca. 40 i Kolding, som arbejder for at fremme virksomheders CSR-profil lokalt, nationalt og internationalt.

Der er et stort samfundsøkonomisk rationale i, at byen tager teten som inspirator, katalysator og koordinator for tværsektorielt samarbejder om de designprocesser, der skal udvikle viften af job- og uddannelsesrettede tilbud for alle relevante målgrupper, men det er en forudsætning for de sociale økonomiske virksomheders og iværksætteres bæredygtighed, at der er et marked for deres produkter og serviceydelser. For at styrke deres bæredygtighed og øge muligheden for at kunne ansætte mennesker på kanten af arbejdsmarkedet skal der indgås samarbejder og alliancer med det almindelige lokale erhvervsliv i både Kolding og i hele trekantsområdet.

BYUDVIKLINGS- STRATEGIENS MÅL

Realiseringen af byudviklingsstrategien betyder fastlæggelse af konkrete mål for indsatserne der skal løse Kolding Bys demografiske, økonomiske, klima- og miljømæssige udfordringer. De samlede mål for byudviklingsstrategien er derfor kategoriseret i **(D)**emografiske, **(Ø)**konomiske-erhvervsmæssige, **(K)**lima- og miljømæssige og **(S)**ociale mål:

K1. Vi vil genanvende dobbelt så meget affald produceret i husholdningerne – og facilitere genanvendelsen af byggeaffald

K2. Vi vil medvirke til at forebygge produktionen af affald

K3. Vi vil mindske af miljøbelastningen.

K4. Vi vil fremme af bæredygtig byudvikling og byomdannelse

K5. Vi vil fremme af biologisk mangfoldighed.

K6. Vi vil udvikle, gennemføre og bruge forskellige værktøjer og tiltag for at implementere og integrere bæredygtighed i alle interne strategier, politikker, planer og aktiviteter

K7. Vi vil sikre opfyldelse af Green Cities målsætningerne omkring eks. sikring af drikkevand, øget biodiversitet samt mindsket støjbelastning

- K8.** Vi vil opprioritere energistyring og grønne indkøb
- K9.** Vi vil sikre bæredygtighed i al planlægning.
- K10.** Vi vil gennemføre projekter, kampagner mv. for at mindske CO2-udledningen i hele byen
- K11.** Vi vil indarbejde klimatilpasning i alle kommunale aktiviteter, især planlægning af infrastruktur og byudvikling
- K12.** Vi vil samarbejde omkring klima og bæredygtighed med alle aktører, fra lokale til globale
- K13.** Vi vil udvikle byen til en af landets førende inden for primært energibesparelser og effektiv energianvendelse og sekundært anvendelse af vedvarende energi, CO2 – udledningen skal være reduceret med 75 % i 2021 i forhold til 1990 målt pr. indbygger. Andelen af vedvarende energi skal mindst udgøre 50 % af det totale energiforbrug i 2021
- D1.** Vi vil styrke og udbygge byernes kvaliteter med satsning på design i udformning af byrum.
- D2.** Vi vil gennemføre udviklingsplaner for de centrale byområder i Kolding
- D3.** Vi vil sikre kultur- og bevaringsværdier i byområderne
- D4.** Vi vil inddrage befolkningen og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde.
- D5.** Vi vil fremme af samspillet mellem beslutninger vedrørende miljømæssige, trafikale, erhvervsmæssige, sociale, sundhedsmæssige, uddannelsesmæssige, kulturelle og økonomiske forhold.
- D6.** Vi vil fokusere på borgerinvolvering og arbejde strategisk med opgaverne i byen
- D7.** Vi vil sikre, at mest mulig natur i Kolding Kommune bliver tilgængelig for borgerne
- D8.** Vi vil sikre godt design og god arkitektur i alle planer og projekter
- D9.** Vi vil engagere og samarbejde med alle byens aktører omkring bæredygtig transport

- Ø1. Vi vil udvikle og understøtte de kreative erhverv og vidensmiljøet omkring dem
- Ø2. Vi vil styrke innovationsevnen på tværs af alle brancher og virksomhedsstørrelser. Vi vil målrettet tilføre dem viden og kompetencer indenfor innovation og design fra de kreative erhverv og vidensmiljøet
- Ø3. Vi vil Informere, engagere og samarbejde med alle aktører i byen omkring fornuftigt og effektivt ressourceforbrug
- Ø4. Vi vil skabe optimale rammebetingelser for videnvirksomheder
- Ø5. Vi vil fokusere på internt bæredygtighedsarbejde, miljøstyring mv. i erhvervslivet
- Ø6. Vi vil være i top 10 i Danmark på vækstsikring, og dermed skabe >3000 nye arbejdspladser netto
- Ø7. Vi vil være Top 5 i DK på iværksætteri, etablering, overlevelse og jobskabelse
- Ø8. Vi vil markant forbedre byens eksport- og innovationsevne
- Ø9. Vi vil øge antallet af butikker med 10% i byen
- Ø10. Vi vil tiltrække nye virksomheder
- Ø11. Vi vil sikre synergier mellem videnerhverv og Koldings uddannelsesinstitutioner
- Ø12. Vi vil sikre et alsidigt udbud af erhvervsjord i Kolding - til såvel videnerhverv som produktionserhverv
- Ø13. Vi vil sikre fortsat erhvervsudvikling i byen - baseret på lokale styrker
- Ø14. Vi vil sikre rum for dialog mellem kommunen og erhvervslivet
- Ø15. Vi vil sikre godt samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet
- S1. Vi vil arbejde med fokusområderne fysisk aktivitet, ryg, sund mad, alkohol og mental sundhed
- S2. Vi vil igangsætte tværfaglige sundheds- og trivselsfremmeprojekter

- S3.** Vi vil sikre, at alle borgere har mulighed for en aktiv fritid kendetegnet af kvalitet, demokratiforståelse og aktivt medborgerskab.
- S4.** Vi vil arbejde for at reducere uligheden i sundhed
- S5.** Vi vil sikre at udsatte borgere får sammenhængende tilbud, der er tilpasset den enkeltes behov
- S6.** Vi vil investere i udvikling af produktive, meningsfulde og udviklende jobs for udsatte borgere. En investering, der kommer mangefold tilbage, dels gennem øget selvforsørgelse og livskvalitet for den enkelte borger, dels gennem erhvervsmæssig vækst i tværsektorielt samarbejde mellem offentlige, private og frivillige aktører
- S7.** Vi vil udvikle en vifte af helhedsorienterede job- og uddannelsesrettede forløb for alle målgrupper blandt borgere på kanten af arbejdsmarkedet med risiko for langvarig, passiv forsørgelse
- S8.** Vi vil understøtte samarbejde og synergi mellem alle typer af virksomheder inden for det samlede socialøkonomiske felt og de almindelige virksomheder
- S9.** Vi vil være Danmarks socialøkonomiske kraftcenter, der samler indsatsen omkring socialøkonomi til gavn for både borgere, virksomheder og samfundet som helhed ved at udvikle metoder og redskaber og formidle viden og inspiration